

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2017. gada 18. oktobrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 149/2017),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civillikuma 1075. panta pirmo daļu, ciktāl tā paredz, ka gadījumā, ja kopīpašnieki nevar vienoties par īpašuma dalīšanas veidu, tad tiesa atdod visu lietu vienam kopīpašniekam, ar pienākumu samaksāt pārējiem viņu daļu naudā (turpmāk – apstrīdētā norma), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam;

1.2. apturēt Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas (datums) sprieduma lietā (numurs) izpildi.

2. Civillikuma 1075. pants noteic, ka gadījumā, ja kāds no kopīpašniekiem ir prasījis tā dalīšanu, bet kopīpašnieki nevar vienoties par tās veidu, tad tiesa, raugoties pēc dalāmā priekšmeta īpašībām un lietas apstākļiem, vai nu piespiež

katram no kopīpašniekiem reālas daļas, uzliekot, kad vajadzīgs, viena daļai zināmus servitūtus par labu otra daļai, vai atdod visu lietu vienam kopīpašniekam, ar pienākumu samaksāt pārējiem viņu daļas naudā, vai noteic lietu pārdot, izdalot ieņemto naudu kopīpašnieku starpā, vai arī izšķir jautājumu ar lozi, it īpaši tad, kad jāizšķir, kam no kopīpašniekiem paturēt sev pašu lietu un kas no viņiem apmierināms ar naudu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja prasījums izvērtēt likuma normu atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums gadījumā var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam kopīpašumā atradās nekustamais īpašums. Otrs kopīpašnieks vērsās tiesā pret Pieteikuma iesniedzēju par šī kopīpašuma izbeigšanu un tā dalīšanu.

Tiesa, ņemot vērā dalāmā priekšmeta īpašības un lietas apstākļus, nolēma izbeigt pušu starpā pastāvošās kopīpašuma tiesības, nosakot, ka piemērotākais un taisnīgākais kopīpašuma dalīšanas veids ir nekustamā īpašuma atdošana otram kopīpašniekam, ar pienākumu samaksāt Pieteikuma iesniedzējam viņa daļas vērtību naudā. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota, un pieteikumā ir norādīts uz viņam Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, viņš ir pārsūdzējis pirmās instances spriedumu apelācijas un kasācijas kārtībā.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmo teikumu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no (datums), kad ir pieņemts un stājies spēkā Augstākās tiesas tiesnešu kolēģijas rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzības. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2017. gada 18. septembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās

normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka Satversmes 105. pants paredz gan īpašuma tiesību netraucētu īstenošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma izmantošanu. Savukārt tā paša panta ceturtais teikums paredz valstij tiesības noteiktos gadījumos īpašuma tiesības atņemt *de jure* (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2016-08-01 13. punktu*).

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam, Pieteikuma iesniedzējam ir pienākums norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums, 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis un 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2007. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-01-01 22. punktu*). Savukārt, lai izvērtētu Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, jānoskaidro: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 23. punktu*).

Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī apsvērumi par kopīpašuma dalīšanas veidiem. Gadījumā, ja kopīpašums tiek izbeigts, visu lietu atdodot vienam kopīpašniekam, netiek paredzēta taisnīga atlīdzība. Proti, Pieteikuma iesniedzējam kā otram kopīpašniekam tiek atlīdzināta tikai viņiem piederošo domājamo daļu vērtība, tomēr šādos gadījumos vienlīdz būtu atlīdzināmi arī radušies zaudējumi. Apstrīdētajā normā noteiktajā kopīpašuma izbeigšanas gadījumā būtu piemērojami Satversmes 105. panta ceturtais teikuma noteikumi, jo tie vienlīdz esot attiecināmi uz situācijām, kad personai piespiedu kārtā uz jebkāda pamata tiek atņemts īpašums.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu un tam ir leģitīms mērķis. Saudzējošāks līdzeklis leģitīmā mērķa sasniegšanai šādās situācijās būtu īpašuma

atsavināšana izolē. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, kāpēc šis saudzējošākais līdzeklis leģitīmo mērķi sasniegtu tādā pašā kvalitātē, kā arī nav pamatojis to, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu. Vienlaikus Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis arī to, kāpēc šāda kopīpašuma izbeigšana un dalīšana būtu uzskatāma par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu sabiedrības vajadzībām uz atsevišķa likuma pamata.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības iebilst pret viņam piemēroto kopīpašuma dalīšanas veidu un viņam noteikto atlīdzības apmēru. Tomēr Satversmes tiesas kompetencē neietilpst vispārējās jurisdikcijas tiesas veiktās tiesību normu piemērošanas vērtēšana (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 3. jūnija sprieduma lietā Nr. 2008-43-0106 12. punktu*).

Tādējādi pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

8. Tā kā lieta nav ierosināma, jo pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma prasībām, šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais prasījums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 149/2017).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 4. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš